

VASILE FRĂȚILĂ — LA ANIVERSARĂ

Ștefan MUNTEANU

(Universitatea de Vest din Timișoara)

Pe colegul și prietenul Vasile Frățilă, fostul student al Facultății noastre din anii '60, l-am cunoscut cu 45 de ani în urmă, fiind „colocatar” amândoi în Căminul studentesc „de pe Vasile Roaită”. M-a căutat în primele zile ale descinderii mele în Timișoara. Mi-a spus că e din Blaj și că a fost elevul profesorului Teodor Seiceanu, originar și el ca și elevul său din vechea localitate, cu nume frumos, Sîncel. Mai târziu, elevul blăjean, ajuns profesor, a dezvăluit originea latinească a toponimului comunei de pe valea Tîrnavei, situată „peste drum”, adică față în față cu localitatea Pănade. De aici coborîse spre Blaj viitorul cărturar Timotei Cipariu, unde a și rămas pe un loc înalt, greu de atins și de alții.

Numele ilustrului profesor de istorie și om de cultură, Teodor Seiceanu, îmi iau permisiunea să-l evoc nu fără motiv. A funcționat la Liceul din Alba-Iulia între 1948-1949, ostracizat fiind, fără drept de apel, din Blajul său. După numai un an, n-a mai fost nevoie în învățămînt de fostul elev al lui Nicolae Iorga. Faptul că studentul aflat în fața mea venea din „Roma Mică” a Școlii Ardelene, și fusese elevul unuia dintre cei mai distinși intelectuali pe care i-am cunoscut, m-a determinat, se vede, să-l consider pe tînărul Vasile Frățilă un fel de veche cunoștință “prin alianță” și să-l simt apropiat. Exista ceva comun între noi, o anume stare de suflet, acel sentiment care ne aducea aminte amîndurora de același om, pe care l-am admirat pentru aleasa-i cultură și marea lui omenie.

Vasile Frățilă mi-a fost student și coleg de catedră, după ce a fost reținut în învățămîntul superior. S-a remarcat de la început prin vocație și pasiune, prin

muncă și perseverență. Un important rol de îndrumător pentru el și pentru mulți dintre noi l-a avut prezența profesorului Gheorghe Ivănescu la Timișoara, sub a cărui conducere și-a susținut doctoratul, cu lucrarea de dialectologie *Graiul de pe valea inferioară a Tîrnavelor* (1973). G. Ivănescu a deschis și a lărgit, ca șef de catedră, orizontul cercetării lingvisticii, impunând prin propriul exemplu un „stil“ de muncă, bazat pe informație continuă, rigoare și spirit critic. Vasile Frățilă a fost unul dintre aceia care au știut să beneficieze de acest exemplu și să-l urmeze.

Proaspătul titular al disciplinei, avînd ca obiect studiul graiurilor, și-a extins repede teritoriul de investigație publicînd, cu timpul, numeroase studii și articole de toponimie, lexicologie, onomastică, etimologie, istoria limbii române și istoria lingvisticii românești, multe dintre acestea fiind incluse în două importante volume: *Contribuții lingvistice* (1993) și *Studii de toponimie și dialectologie* (2002). Informat la zi, activ fără astîmpăr, participant la congrese naționale și internaționale, prezent în cele mai importante publicații de specialitate din țară și străinătate, a beneficiat de experiența unui lectorat de limba română în Germania (Leipzig), rămînînd și un colaborator fidel al revistelor germane. Un stagiu de documentare la Tirana, l-a familiarizat cu albaneza și cu relațiile lingvistice și culturale româno-albaneze.

Nu aș vrea să nedreptățesc pe nimeni și, mai ales, să ating orgoliile lesne vulnerabile, dar dintre lingviștii timișoreni, româniști și romaniști, numele cele mai cunoscute dincolo de hotarele țării, în Italia, Germania, Austria, Franța, sînt Vasile Frățilă și, pe terenul ei de activitate, Ileana Oancea. Pentru noi, ceilalți, e un prilej de bucurie și motiv de mîndrie, nu atît că ne-au fost studenți, ci fiindcă ne-au depășit în multe privințe dacă sîntem onești și o recunoaștem.

Cum obișnuiesc să citesc, pe cît îmi e posibil, ceea ce publică alții în jurul meu, am găsit în studiile și cărțile prietenului Vasile Frățilă răspunsuri la multe din nedumiririle mele în zona de interes unde el este de fiecare dată la el acasă...

Conduce de mulți ani „Analele“, seria Științe filologice și o face cu pricepere și simț de răspundere. Înzestrat cu forță de muncă, model de corectitudine în relațiile umane, tonic și cu simțul umorului, el este unul dintre cei mai solicitați membri ai catedrei. Nu există zi în care să nu-l vezi, în afara cursurilor, ba cu un student, ba cu unul din numeroșii lui doctoranzi discutînd pe marginea unor lucrări, articole, referate, comunicări etc. O face cu răbdare, cu tact și cu amabilitate. Nu l-am văzut niciodată expediindu-și solicitanții sau amînîndu-i din lipsă de timp, deși tocmai timpul este ceea ce îi lipsește cel mai mult.

Să-i urăm ani mulți și buni, căci are încă multe să ne spună.